

de places o de parcs?

Avui en dia tothom es veu amb cor d'opinar de qualsevol cosa. Com si es tractés d'una discussió de bar en tertúlies radiofòniques, televisives o tribunes periodístiques es passa de la darrera xafarderia al més complicat dels descobriments científics sense pestanyejar, de Paquirrín al bosó de Higgs. I tan amples! Un s'adona que "els opinadors" parlen d'oïdes, agafant al vol retalls de tota mena. Fragments d'informació a voltes contradictòria, a voltes errònia i, sense més aprofundiment, es fan una composició de lloc per inversemblant que pugui ser, i llestos. A veure qui és el maco que el contradiu! I així han aparegut tribus de tota classe: creacionistes, terraplanistes, antivacunes o "plaçatovistes". Quan es devia capgirar la màxima de **Plató** de "només sé que no sé res" a "sé de tot i punt?"

L'arquitectura tampoc s'escapa de tanta confusió i superficialitat. Com en el futbol tothom es veu valent per repetir llocs comuns o invencions estrafolàries sense digestió com, per exemple, "plaça dura". Dir "plaça dura" és com dir "persona humana" o "món mundial" és afegir un adjectiu innecessari, però, a diferència d'aquestes darreres expressions humorístiques la "plaça dura" es veu com una definició seriosa quan resulta que és una tautologia més, ja que les places són dures per definició.

Les mil·lenàries places són salons urbans de trobada, de reunió, de concentració... on celebrar mercats, festes, balls, manifestacions... i per tant contra més lliure d'obstacles millor.

Fig.1. Dibuix de la plaça Spagna a Roma. E.Dilmé
(www.enricdilme.com/DIBUIXOS)

de places o de parcs?

Si tots els camins porten a **Roma** aquests desemboquen en la immensa esplanada de plaça de **Sant Pere** que, acotada per la monumental columnata de **Bernini**, inclou tot just un parell de fons i un obelisc, però cap arbre, més enllà del que planten, transitòriament, per Nadal. Ningú recorda el bo d'en **Bernini** demanant al borgia papa **Alexandre VII** si la plaça que havia de projectar havia de ser dura o tova. Bàsicament perquè aquesta dicotomia no existia. El mateix podem dir d'altres places memorables: **Sant Marc de Venècia**, la **Signoria a Florència**, el **Palio de Siena**, **Trafalgar de Londres**, la **Concorde de París...** o aquelles de la nostra infantesa televisiva: la **plaça del Sol de Madrid** de les dotze campanades, la **plaça Sant Jaume de Barcelona**, la dels triomfs nuñistes del Barça... I a casa nostra: la **plaça major de Sant Julià**, la **plaça de les Arcades**, la **plaça del Roc Blanc...**

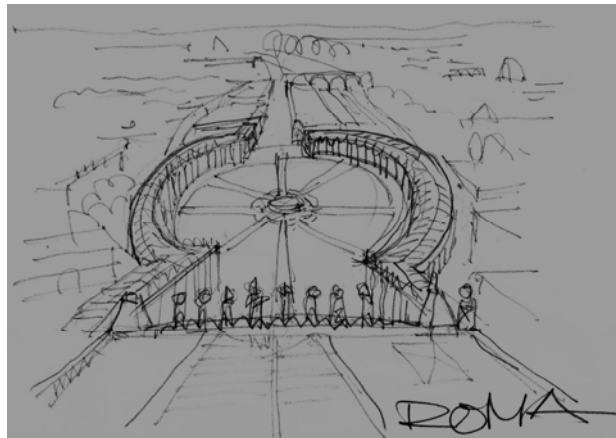

Fig.2. Dibuix de la plaça de Sant Marc a Roma. E.Dilmé
(www.enricdilme.com/DIBUIXOS)

Fig.3. Plaça de Sant Pere a Venècia.
Fotografia: L. Vallribera

Fig.4. Dibuix de la plaça Lucca. E.Dilmé
(www.enricdilme.com/DIBUIXOS)

de places o de parcs?

Si hi ha places dures deu ser perquè hi ha places toves. Quan una plaça és dura i quan tova? Depèn de la consistència del paviment que la cobreix? La **plaça de Vic** que és de sauló és tova o dura? La **plaça de Catalunya de Barcelona** que té fonts i arbrat envoltant el gran espai central es tova o dura? Quin percentatge de vegetació ha de tenir per ser considerada una plaça tova? Hi ha una escala de la duresa de les places com la de Mohs pels materials? Em sembla que se'ls hi gira feina als "plaçatovistes".

Fig.5. Dibuix de la plaça de Vic. E.Dilmé (www.enricdilme.com/DIBUIXOS)

κ

Recordo quan l'invent va agafar volada en l'època dels primers ajuntaments democràtics quan **Oriol Bohigas** es va posar al davant de l'àrea d'urbanisme del consistori barceloní (1983-1990). **Bohigas** entenia que els plans generals eren ineficaços per transformar ràpidament la ciutat franquista pel que va apostar per projectes urbanístics concrets. Es van encetar tot un seguit de reformes que van canviar la cara a la ciutat. La reeixida operació va ser reconeguda i copiada internacionalment sota el nom de **model Barcelona**. Un dels nous espais i el primer que va rebre la llufa de "plaça dura" va ser la **plaça Països Catalans** d'**Helio Piñon** i **Albert Viaplana** (1983). Tant era que tingués a tocar el **parc de l'Espanya Industrial** d'en **Luís Peña Gançegui**, amb un bon llac i un bon arbrat, ni que fos el sostre del pati de vies de l'estació de Sants que poc pes permetia afegir i, menys encara, plantar.

de places o de parcs?

A veure si les limitacions estructurals van estar decisives pel disseny lleuger i minimalista d'en **Piñon i Viaplana**? Res, per "l'aficionat a l'arquitectura" eren excuses de mal pagador. No es va trigar a titllar la plaça de nyap! Quantes vegades hem sentit aquest qualificatiu de menyspreu... Casos coneguts, un munt: la **torre Eiffel**, la **Pedrera d'en Gaudí**, el **Guggenheim de Nova York**... Tots nyaps. Tant odiats en el seu moment com glorificats ara. Qui ho hagués dit!

I tot plegat perquè l'arquitectura té vocació de permanència. No és com la cançó de l'estiu. Per aquest motiu l'original premi **Dècada** guardona obres de més de deu anys de vida, ja que pel seu impulsor, **Óscar Tusquets**, és impossible valorar un edifici sense un mínim d'existència. Doncs, bé, la infamada plaça de la que parlem va ser premiada amb el FAD l'any 1984.

Però està vist que ni donant premis encerten els arquitectes i està vist que les exigències de l'entorn o de la normativa (d'accessibilitat, seguretat, funcionalitat...) són subterfugis pels "amateurs de l'arquitectònica". Per cert, ser sostre d'un edifici el trobem en altres places com la del **Consell General o la del poble a Andorra la Vella** criticades per la mateixa manca de vegetació.

És possible que el que critica voldria un parc en comptes d'una plaça. Si fos així, seria qüestió d'aclarir-se i demanar el que es vol i pel seu nom. I si amb tot el que hem dit no n'hi ha prou ho rematem amb la màxima d'un savi com el catedràtic de l'Escola Superior d'Arquitectura de Madrid Dr. **Luís Fernández-Galiano**¹: *el ciment és més verd que la gespa*. Segur que ara sí que hem fet saltar els ploms als "plaçatovistes"!

¹ L. Fernández-Galiano, *La ciudad compacta*, Arquitectura Viva, núm. 156, 2012.